

Koen Delen en Debby de Rijk vinden dat gemeenten de plicht hebben onduidelijke regelgeving uit te leggen.

Controle op basis van naleefgedrag

De gemeente Haarlemmermeer handhaaft alleen nog op basis van werkelijk naleefgedrag. Het inplannen van reeksen controles vanuit een verplichting in de begroting is er niet meer bij. In een monitoringsysteem is het naleefgedrag secuur in beeld gebracht. Met dit inzicht worden de controleurs gericht ingezet. Strategische voorlichting moet zorgen voor een grotere 'pakkansbeleving'.

De gemeente Haarlemmermeer verwacht van ondernemend Haarlemmermeer een actieve naleving van de milieuregels. Ondernemers moeten hun verantwoordelijkheid nemen voor een gezonde en veilige woon- en werkomgeving. Aldus de strekking van de brochure die bedrijven vorig jaar in de bus kregen. Tegelijkertijd werd een nulmeting uitgevoerd. Van de 4500 bedrijven die onder de Wet milieubeheer vallen zijn er 600 gescreend op naleving. Dat gaf ook een duidelijk

beeld van het naleefgedrag en de aard van de overtredingen in de vijftien onderscheidende branches. „In totaal zijn er ongeveer zeshonderd overtredingen van AMvB's mogelijk. Bijna 40 procent van de bedrijven voldeed aan alle regels”, zegt teamleider Verunningen en Handhaving Koen Delen. „Maar er waren natuurlijk ook heel kleine overtredinkjes bij, zoals een niet op tijd gekeurde CV-ketel.” Niet volgens de regels opgeslagen gevaarlijke stoffen kwam echter ook

veel voor. Verder ging het vooral om niet naleven van de brandveiligheidsvoorschriften, geen of onjuist documentbeheer, en het niet (tijdig) melden van oprichting, in werking hebben of wijziging van inrichtingen. Het naleefgedrag varieerde van minder dan dertig procent bij bedrijven in de groothandel en detailhandel, tot rond de zestig in de branches opslag gevaarlijke stoffen en distributie van gas, elektriciteit en water. De overtredingen werden per branche naar ernst gerangschikt. „Op basis van veiligheidsrisico, de kans op een ramp, onveiligheidsgevoelens, financiële schade, publieke verontwaardiging en milieuschade. Na weging van de ernst en de aantallen werden handhavings-

prioriteiten gesteld. Per bedrijfstak bekeken wij welke aanpak het meest kansrijk was voor welk type overtredingen. Zo is de inzet van de handhavers verdeeld.”

Branchegegedrag

Delen legt uit dat Haarlemmermeer tot dusver altijd handhaafde op basis van aantallen controles. Nu er een duidelijk beeld is van de omvang van bepaalde overtredingen en 'branchegegedrag', draait het om effectieve inzet. „Het is voor ons een cultuuromslag: het aantal controles doet er niet meer toe. We gaan daar kijken waar de noodzaak het grootst lijkt. De praktijk voor de handhavers is niet echt veranderd. Inspecteurs werken nog steeds een lijst met te controleren bedrijven af, maar daar is op basis van deze nulmeting wel goed over nagedacht.” Alle gegevens van de controles worden ook nauwgezet bijgehouden. „Wat is het effect als bepaalde branches dubbel zo vaak bezoek krijgen, welke bedrijven kunnen we wat minder vaak controleren?”

Pakkansbeleving

„Dat wist ik niet”, is in Haarlemmermeer niet langer een excuus. Delen: „De handhaving is scherper. Waar de ondernemer eerst een vriendelijke brief in de bus kreeg met het verzoek een overtreding ongedaan te maken, is dat nu meteen een conceptbeschikking: 'U kunt uw zienswijze geven, en daarna krijgt u de definitieve beschikking in de bus.' Ondernemers vinden dat vervelend, maar hebben er ook wel begrip voor, is de ervaring. „Ze nemen ons serieuzer. Het dwingt respect af.” Om ook zeker te weten dat de ondernemer op de hoogte is van alle relevante wetten en regels heeft Haarlemmermeer werk gemaakt van de voorlichting. Debby de Rijk, accountmanager handhavingscommunicatie: „Voldoende kennis van de wet- en

regelgeving is een voorwaarde voor goed naleefgedrag en het helpt je de minder vriendelijke handhavingsinstrumenten effectiever te maken.” En dan is er nog het imago van de pakkans. Door te laten zien dat je controleert, versterk je de indruk dat er (heel) veel wordt gecontroleerd. „We kondigen in de media controles bij bepaalde branches aan. Waardoor ondernemers weten: ben ik vandaag niet aan de beurt, dan wel morgen. Het gebied waarin je controleert lijkt daardoor groter dan het in werkelijkheid is; de inzet van het aantal fysieke controles is minder dan in de beleving van de doelgroep. Als je het idee hebt dat je buurman snel wordt gecontroleerd, dan denk je meestal ook: ik ben de volgende en zorg je dat je je zaken op orde hebt.”

Mediacampagne

Bij de nulmeting onder bedrijven viel op dat bepaalde regels gewoon nauwelijks bekend zijn. „De meldingsplicht van AMvB-bedrijven bijvoorbeeld.” De Rijk: „Met sandwichborden, abri's, billboards, bussen, plaatselijke kranten en lokale radio en tv hebben we de boodschap uitgedragen dat als je iets verandert in leef- of werkomgeving, je de gemeente moet bellen. We hebben dat niet specifiek op AMvB-bedrijven gericht, maar iedereen gelijk behandeld. Of het nu gaat om verbouwingen van huizen, bedrijfsveranderingen, evenementenorganisaties of het kappen van een boom, je informeert de gemeente.” Daarnaast wordt overleg gevoerd met brancheorganisaties en ondernemersverenigingen. „Wij hebben als toezichhouders namelijk ook de plicht onduidelijkheid over regels weg te nemen en vragen van ondernemers te beantwoorden. Zo'n voorlichtingspraatje is een relatief kleine inspanning met een duidelijk resultaat. Andersom biedt zo'n bijeenkomst

ondernemers de gelegenheid ons aan te spreken op onze strategie. Die inspanning wordt door de plaatselijke ondernemersclubs absoluut gewaardeerd.” Om ondernemingen te ondersteunen bij het bijhouden van een goede milieuregistratie heeft Haarlemmermeer ook samen met ondernemers een Milieulogboek ontwikkeld.

Nieuwe software

Naast externe informatie moest er intern ook worden geïnvesteerd. „Er was bijvoorbeeld geen geschikte database voorhanden voor wat wij wilden. In deze monitor moeten we het type overtredingen snel en goed kunnen registreren en benutten voor nadere analyses. Dus heeft een adviesbureau een softwaretoolkit voor ons moeten maken die aansluit bij de bestaande bedrijvendatabase. Je kunt bijvoorbeeld een AMvB-voorschrift intikken en krijgt meteen een overzicht van bedrijven die het hebben overtreden. Het systeem kan overtredingen ook thematisch, gebiedsgericht of per bedrijf weergeven. Zo kan Haarlemmermeer ook tussentijds prioriteiten bijstellen. „Dit hulpmiddel kostte wel ruim €70.000,-. Het duurt even voor je resultaat van die extra investering ziet. Maar ik verwacht niet alleen veel gericht en effectiever toezicht, met zo'n gespecificeerde database bespaar je op termijn ook op juridische kosten omdat al onze handelingen correct zijn geregistreerd.”

Nadere inlichtingen:

Koen Delen, tel. 023 - 567 44 68;
Debby de Rijk, tel 023 - 567 43 80

Tekst: Joost Swanborn
Foto: Marco Bakker